

90. Występowanie pszczoły obrostki – *Dasygoda altercator* HARRIS (*Hymenoptera*, *Apoidea*) w Wigierskim Parku Narodowym.

Occurrence of *Dasygoda altercator* HARRIS (*Hymenoptera*, *Apoidea*) in Wigry National Park

W trakcie badań nad pszczołowatymi Wigierskiego Parku Narodowego stwierdziłam występowanie na tym terenie gatunku samotnej pszczoły *Dasygoda altercator* HARRIS (dawniej *Dasygoda plumipes* PANZER).

Obrostka (*D. altercator*) jest pszczołą samotną, gniazdującą kolonijnie. Obecność dużej kolonii tego gatunku stwierdziłam w 1990 roku w miejscowości Magdalenowo, na rozległym zboczu o wystawie południowej.

Obserwowana kolonia zajmuje powierzchnię około 0,2 ha i z trzech stron ograniczona jest przez cmentarz, pole uprawne i asfaltową szosę. Wschodnia granica natomiast nie jest wyraźnie zaznaczona i w tym kierunku obserwuje się rozwój kolonii.

Pszczoły tego gatunku są ściśle związane z miejscem, z którego pochodzą – samica rozpoczyna budowę gniazda w bezpośredniej bliskości miejsca, z którego wyszła po przepoczwarczeniu się. Dlatego też kolonia, w optymalnych warunkach, rozrasta się z roku na rok, osiągając z czasem ogromne rozmiary. W obserwowanej przez mnie kolonii zagęszczenie gniazd w części centralnej dochodzi do 40–50/m².

Teren kolonii porośnięty jest głównie koniczą – *Lotus corniculatus* L. i nostrzykiem białym – *Melilotus albus* DESR., w mniejszych ilościach występuje również koniczyna łąkowa – *Trifolium pratense* L., cykoria – *Cichorium intybus* L., rozchodnik – *Sedum acre* L. i kocanka piaskowa – *Helichrysum arenarium* (L.) MOENCH. W części centralnej znajduje się jedna samotna wierzba (*Salix* sp.).

Zaraz po odbyciu kopulacji samica obrostki przystępuje do budowy gniazda, składa na nim jedno jajo i zasklepia wejście do gniazda, po czym rozpoczyna budowę następnego.

Gniazdo obrostki ma stosunkowo prostą budowę – jest to pojedynczy, nierozgałęziony korytarz o długości 30–50 cm i średnicy około 0,85 cm. Biegnie on początkowo w dół, następnie zagina się tak, że ostatnia jego część przebiega już prawie poziomo. Na końcu kanału znajduje się komora lęgowa, w której samica gromadzi zapas pyłku. Każde gniazdo posiada u wlotu większy lub mniejszy kopczyk z piasku usuniętego podczas kopania korytarza, a otwór wejściowy zabezpieczony jest przed osypywaniem się ścianką powstałą z ziarenek piasku zlepionych śliną.

Na terenie Wigierskiego Parku Narodowego stwierdziłam obecność jeszcze kilku kolonii obrostki, jednak o znacznie mniejszych rozmiarach – liczących od 30 do 80 gniazd.

Obrostki przez lata doskonale znosiły wydeptywanie – wielokrotnie odkopywały wejścia do gniazd zniszczone przez przechodzących ludzi. Niestety w ostatnim czasie ludzie odwiedzający cmentarz w Magdalenowie coraz częściej korzystają z samochodów, a teren kolonii traktują jako miejsce do parkowania pojazdów. Dalsze istnienie kolonii jest więc poważnie zagrożone, chyba, że wprowadzi się znaczne ograniczenia w ruchu pojazdów na tym niewielkim terenie.

ANNA KRZYSZTOFIAK, Krzywe